

A m. kir. mezőgazdasági muzeum.

II. Vadászat.

A Hunyadiak lépcsőjén a gótikus épület emeletének tágasabb és magasabb csarnokaiba jutunk. Ez a vadásznak, de még inkább a laikusnak a szemében az egész muzeum legszebb része, bár itt is zavarólag hatnak a színes üvegrészek, melyek egy-egy vadnak a hátára a nap állásához képest hol piros, hol kék foltot varázsolnak. Ettől azonban eltekintve, itt egészen felfrissülünk, itt csupa merő élettel találkozunk és biológiai csoportok élénkítik az amugyis már szellős, szép helyiségeket. A lépcsőház a folyosó karzata körül világos s csak bal sarka sötét, amelyben a hiuzok csoportja tanyázik, jobbra tőle épen a lépcső tengelyében pedig két hatalmas vadkan van, melyeket Ő felsége a gödöllői vadászterületéhez tartozó valkói erdőrészben lőtt s a muzeumnak ajándékozott. Tovább jobbra a másik, de világos sarokban három farkas vaddisznóval harczol s a valóságban alighanem ez utóbbi huzná a rövidebbet. Nagyon örvendetes, hogy a vaddisznó három ilyen szép példánnyal végleg a duvadak közé van sorozva, mért most már nem kerülhetnék miatta kellemetlenségbe. Ugyanis mindig duvadnak tartottam s ennek lelövésére engedélylyel bírván, egyet le is lőttem, de az illető hatóság kisütötte, hogy a vaddisznó nem du-, hanem *sportvad* s így nem lett volna szabad azt lelőnöm!!*)

Jobbra tovább haladva, egy farkas fehér fajváltozata tűnik fel. Minél tovább néztem, annál inkább kuvaszkutya kereszteződésnek láttam.

Sorjában azután a rókcasalád, a borz s a kis medvék csoportja, tulnan a görények, menyétek sorozata s végre a hiuzékhöz csatlakozva, a vadmacskák szép csoportja következik.

Kihagytuk a nagy medvék hatalmas szikláját, melynek főalakja egy hatalmas barnamedve, melyet gróf Andrássy Géza az idén Bethléren lőtt, sulya 290 kilogramm volt.

Köröskörül a falból kiálló gallyakon és ágakon a vércsék, sólymok, kányák, héjják s sasok serege ül minden képzelhető

*) Az 1883. évi XX. törvénycikk (vadászati törvény) 13-ik §., kétséget kizárólag a kártékony állatok közé sorolja a vaddisznót, melyet a birtokos saját területén bármikor elpusztíthat.

68. kép. Bögő szarvas. (Részlet a vadászati muzeumból.)

helyzetben. A szomszédos fülke felé vezető uton pedig ezek tojásainak gazdag gyűjteménye szekrénybe van helyezve. Maga ez a fülke az ősz vadászatnak van szánva, Németországból hozatott

jávorszarvas s hód van ottan, mind olyan vadak, melyek nálunk kivesztek már, jobban mondva: ki lettek pusztítva, hány Hód-dal kapcsolatos helynevünk van most már hód nélkül! A sólymász, mint a vadászat költészeté is fel van támasztva történelmi szendregéséből. A falakon középkori német rézmetszetek és színes képek láthatók lovaggal, sólymárral, lóval, sólyommal, de nemes hölgygel s epedő apróddal is.

A használaton kívüli fegyverek is ide kerültek, csak a parittyá hiányzik, máskülönben az ijjas fegyverektől a kovás puskáig s percussziós fegyverig minden fajtából van egy-egy példány anélkül azonban, hogy a régiségtárig laposodnék el ez a gyűjtemény.

A nagy lovagterem a *vadászatilag* hasznos, az ugynevezett nemes vadnak van fenntartva. A terem közepét csupa önálló természetes csoportokban az üregi s a mezei nyul, az őz, a dämvad, a szarvas, a zerge, a mormota, a muflon foglalja el, a rőt vad úgy, hogy a városligeti tó felőli oldalon nyári, a másik oldalon téli szőrzettel bíró példányok láthatók. A szarvasbikák egy jól fejlett tizenhatosát József főherczeg lőtte Máramarosban, a muflonokat Saárossy Kapeller Ferencz miniszteri tanácsos gróf Forgách Károly nyitramegyei ghimesi uradalmában 1905-ben. Főuri vadászaink ezen nesztorá telepitette meg tulajdonképpen ezt az idegen vadat hazánkban.

Az őzek és dämvadak között van egy-egy albinó. Köröskörül a falak mentén vannak a fáczánok s egyéb vadetető minták között a fáczántelelők is, azután a foglyok, fürjek, fadjok, daruk, tuzokok, tehát a mezei, erdei és vízi madarak, azután a gázlók, a gémek, a kacsák s ludak, szóval összes szárnyas vadunk ugyancsak olyan szép és természetes csoportokban, mint a fővad, csak hogy mindegyik fiaival, ami nem kis fáradságba került. Minden biológiai csoport felett ott van a falon annak aggatéka (Stilleben) is stilszerű táblákon alkalmazva.

Mindezek fölött pedig határtalan mennyiségű és kiváló szépségű vadásztrophaea, első sorban gróf Forgách Károlynak, az Országos Erdészeti Egyesülettől átvett s azóta már több ízben újabb küldeményekkel kiegészített agancsgyűjteménye. A tó felől látható apró kiugró erkélyek a földszinten ajtókkal vannak a termektől elzárva s szerszámrekeszeknek szolgálnak. Nem úgy az

emeleten, ahol azok a lovagterem felé nyitva maradnak s annak barátságos világosságát fokozzák, mindegyik pedig egy-egy főuri

69. kép. Őzcsoport. (Részlet a vadászati muzeumból.)

vadásznak kiállítására fog szolgálni. Ez Saárossy-Kapeller Ferencz miniszteri tanácsos eszméje, mely alkalmat ad a főuri vadászok és a közönség gyönyörködtetésére anélkül, hogy a szétszórva

fekvő főúri magánlakokat kellene fölkeresni. Főleg Saárossy-Kapeller érdeme különben az egész vadászati rész tervezése és berendezése. Az ő vezetése mellett dolgoztak a Rozonowski Frigyes, Lendl Adolf és a Szikla-Szilágyi-féle preparáló-intézetek.

A nagy sarokfülke a Hunyadiak kápolnája, ebben csak egy Hubertus-szarvas van a hagyományos kereszttel az agancsai között, melyet villamossággal lehet felragyogtatni. Ezt is József főherceg ajándékozta a múzeumnak.

70. kép. Farkasoktól üldözött vadkan. (Részlet a vadászati muzeumból.)

Hátra van még a kisterem, a modern fegyverek gyűjteményével, azután a kynológiával, egyelőre csak képekben, később talán praeparált állatokkal is. Egy számozott mezőkre beosztott miniatűr-szarvas a lövések jellegének magyarázatára szolgál, melyet a vérnyomok valóságos erdei almon történt hű utánzata egészít ki.

Egy farkasfogó és egy vaddisznófogó kisebbített, de sikerült mintája is van ottan, a vastörök gyűjteménye a tányérvasakéval együtt igen tanulságos, de a facsapdák még hiányzanak. Még a vadászati könyvtár és a szaklapok szekrénye is abban a teremben foglalnak helyet.

Egy égerfa törzse forgót rejt a földszintről kiszorult erdészeti diapozitív-képekkel.

A terem közepét József főhercegnek a bars megyei Kis-Tapolcsányban 1906-ban lőtt ült vadkanja s gróf Eszterházy Mihálynak a máramaros megyei Szinevér-Polyánán 1905-ben lőtt „bőgő szarvasa” disziti.

Tehát a vaddisznó, a medve s a szarvas mindenféle alakításban fordul elő, ez az ismételés pedig helybőségről tanuskodik, melyet idővel az ilyen intézménynél természetes fejlődés maga fog alkalmas tárgyakkal kiegészíteni. Ilyen alkalmas tárgy volna 12 őzbak s ugyanannyi szarvasbika feje az év minden hónapjának megfelelő fejdíszszel, hogy kézzelfoghatólag be legyen mutatva, mely hónapban nőnek, tisztulnak s hullanak az agancsok s tehát mely hónapokban agancstalanok az illető fajok. Ki lenne mutatva, hogy az őz már ősszel, a szarvas csak tavasszal hullatja azokat s hogy az egész képlet minden évben újból fejlődik.

Hathalmi Gabnay Ferencz.

IRODALOM.

I. Lapszemle.

Az apáczalepke Poroszországban. A „D. F. Z.” márczius havi füzetében Mauke főerdész megszívlelendő dolgokat közöl az apáczalepke és fenyőpohók veszedelmes elszaporodásáról, a sziléziai és szász erdőségekben.

Igy a többi közt azt írja, hogy e két istencsapása 1906-ban majdnem kétszeresére szaporodott. Míg 1905-ben Poroszországnak csak 3, Szászországnak pedig 2 kerületében lépett fel tömegesen az apáczalepke, addig 1906-ban már egész Szászországban s Poroszországnak 6 kerületében találtak apáczalepkét, nagyobb mennyiségű fenyőpohók kíséretében. A rajok, mint az a beérkezett kérdőívekből kitűnik, a görllitzi síkságról, É. K. D. Ny. irányban érkeztek 1906 július 23. és 29-ének éjjelén.

Csak magán a görllitzi területen kb. 60000 m³ fát pusztított el ez a rovar, amely különben itt is beigazolta, hogy a lúczfenyőt épp úgy elpusztítja, mint az erdei fenyőt. A bábok igen jól elvi-